Приета на КС 11.09.2026 **Утвърдил: проф. д-р А. Балтаджиев, дм**

ПРОГРАМА
по Анатомия, хистология и ембриология
за зимен семестър на учебната 2026/2027
на I курс дентална медицина

ОПОРНО-ДВИГАТЕЛЕН АПАРАТ
Лектор доц. д-р Надя Пенкова, дм

СЕДМИЦА	ЛЕКЦИИ 1 ЧАС	УПРАЖНЕНИЯ 2 + 2 ЧАСА
I **15-18.09.**		**1.Въведение в анатомията**– общи понятия, ориентация на човешкото тяло, анатомична номенклатура. **2. Кости на туловището.** *Гръбначен стълб.* а. Прешлени. Типични прешлени. Принципно устройство. Регионални особености. Първи и втори атипичен прешлен. б. Извивки на гръбначния стълб. *Кости на гръдния кош* – костна и хрущялна част на ребрата, класификация. *Гръдна кост* – части.
II **21-25.09.** **22.09- почивен ден**		**1. Кости на раменния пояс и свободния горен крайник.** *Ключица* – форма, разположение. *Лопатка* – разположение, повърхности, ставна ямка. *Раменна кост* – проксимален и дистален край, ставни повърхности. **2.Кости на раменния пояс и свободния горен крайник.** *Лакътна и лъчева кости* – проксимален и дистален край – ставни повърхности, костни елементи. *Кости на китката, длanta и пръстите*
III **28.09 – 02.10.**	**Въведение в анатомията на човека.** Анатомията в системата на биологичните науки. Предмет и задачи на анатомията.	**1**.**Кости на тазовия пояс и свободния долен крайник.** *Тазов пояс: тазова кост* – части, ставни повърхности. *Кръстцова кост*- образуване и функция. *Бедрена кост* – проксимален и

	Морфологична организация на човешкото тяло – отдели, области, системи, елементи. Ориентация на човешкото тяло. Анатомична номенклатура.	дистален край – ставни повърхности. *Капаче. Голям пищял и малък пищял* – ставни повърхности в проксималния и дистален край. *Кости на глезена и ходилото.* **2.Кости на черепния покрив.** Челна, теменна и тилна кост. Калвария. Череп на новороденото.
IV **05 - 09.10.**	**Учение за костите.** Общи данни. Костта като орган. Форма и структура на костите. Класификация, развитие и растеж на костите. **Свързвания между костите.** Общи данни. Видове свързвания - непрекъснати и прекъснати свързвания. Характеристика. Класификация. Биомеханика**.**	**1.Слепоочна кост.** Кухини и канали в слепоочната кост. **2.Кости на черепната основа.** Клиновидна и решетъчна кост.
V **12-16.10.**		**1.Кости на лицевия череп.** Горна челюст. Долна челюст. Възрастови особености. Малки кости на лицевия череп. **2.Черепът като цяло**. Носна кухина и околоносни синуси. Възрастови особености на черепа.
VI **19-23.10**	**Горен и долен крайник. Свързвания. Раменна и лакътна стави. Тазобедрена и колянна стави**.	**1.Черепът като цяло**. Очница, слепоочна, подслепоочна и крилонебцова ямка. **2.Черепът като цяло**. Вътрешна и външна повърхност на черепната основа.
VII **26.10-30.10**	**Учение за мускулите.** Общи данни. Мускулът като орган. Строеж на мускула. Класификация на мускулите. Спомагателни образувания на мускулите. Биомеханика	**1.Черепна топография.** Отвори и елементи, преминаващи през отворите. Наименования на черепномозъчните нерви. ***2.Тест върху череп и кости на туловището и крайниците.***
VIII **02-06.11.**	**Горен крайник. МСН Мускулни групи**. **Кръвоснабдяване.** Магистрални кръвоносни	**1.Свързвания на костите.** Свързвания на костите на крайниците – раменна и лакътна става. Принципно устройство, биомеханика.

	съдове. **Инервация.** Общи данни. Мишничен сплит. Главни клонове за горен крайник **Топографски образувания.**	**2. Свързвания на костите.** Свързвания на костите на крайниците - тазобедрена и колянна става. Принципно устройство, биомеханика
IX **09-13.11.**	**Долен крайник.** **Мускулни групи.** **Кръвоснабдяване.** Магистрални кръвоносни съдове.	**1. Мускули, съдове и нерви (МСН) на горен крайник.** Мускули на рамо и мишница. **2. МСН на горен крайник.** Мускули на предмишница и ръка.
X **16 -20.11.**	**Долен крайник.** **Инервация.** Общи данни. Поясно-кръстцов сплит. Главни клонове за долен крайник. **Топографски образувания**	**1.МСН на горен крайник, топографски образувания.** **2.МСН на долен крайник.** Мускули на таз и бедро**.**
XI **23-27.11.**		**1. МСН на долен крайник.** Мускули на подбедрица и ходило **2.МСН на долен крайник, топографски образувания.**
XII **30-04.12.**		**1.Обзор върху МСН на крайници.** ***2.Тест върху свързвания и МСН на крайниците.***
XIII **07-11.12.**	.	
XIV **14-18.12.**		
XV **21-23.12.**		

Семестриални изпити:
I тест - череп и кости на туловището и крайниците - 60 точки:
Теоретичен тест– 40 т. - череп и кости на туловището и крайниците
Практичен изпит – 20 т. - череп

II тест - свързвания и МСН на крайниците - 40 точки
Теоретичен тест – 20 т.
Практичен изпит – 20 т.
Общо: 100 точки

Оценка:

90%- 90 т– 100т– 6,00
85 т – 89т – 5,50
80%- 80 т – 84т – 5,00
75 т – 79т – 4,50
70% -70 т – 74т – 4,00
65 т – 69т – 3,50
60% - 60 т - 64 т – 3,00
Под 60 т – 2,00

ВАЖНО! Студентите постигнали минимум 80% от общия брой точки за първи семестър /т.е. 80 точки/ освобождават раздела ОДА от крайния изпит.
Студентите постигнали минимум 80% от сумата на общия брой точки от трите семестъра /I+II+III/ се освобождават от практически изпит.

Литература

Учебници

1.Балтаджиев Г , Атанасова П, Коева И, Сивков С, Балтаджиев А. Анатомия на човека, Издателство Лакс Бук, Пловдив, 2016, 2019, 2022
2. Овчаров В, Ванков В,. Анатомия на човека. Медицинско издателство Арсо, София, в 2 тома, 2023
3.Василев В. Repetitorium anatomicum. Медицина и физкултура, София, 1995.

Ръководства

1.Балтаджиев Г, Сивков С и колектив. Ръководство за свързвания между костите и топографска анатомия на крайниците. Лакс Бук, Пловдив, 2024
2. Ръководство по анатомия за студенти по дентална медицина. Надя Пенкова, Елена Даскалова, изд. Лакс Бук ЕООД , Пловдив, 2022, ISBN 978-619-189-195-5.
2.Тестове по анатомия за студенти по медицина и дентална медицина. Опорно-двигателен апарат. Лакс Бук, Пловдив, 2014.

Атласи

1. Синельников Р. Атлас по анатомия на човека – под редакцията на проф. Овчаров, Соф прес, 2010
2. Делчев С., Новаков С., Иванова Р. /S. Delchev, S. Novakov, R. Ivanova. Фотографски Атлас по Анатомия/ Photographic ATLAS of Anatomy, 2024, Лакс бук, Пловдив
3. Sobotta. Atlas of Human anatomy, 17th edition, Urban & Fisher, 2023г.

Изготвили програмата:

Доц. д-р Надя Пенкова, дм
Д-р Катерина Топалова